

De stad als organisatie. Lessen uit The Wire

door Dave van Ooijen¹

Het boek 'De stad als organisatie. Lessen uit The Wire' heeft mij werkelijk verrast. Het is een toegankelijk en meeslepend boek over hoe vanuit de organisatie- en veranderkunde op een totaal andere manier dan gebruikelijk naar een grote stad kan worden gekeken.

Baltimore

Uitgangspunt van de auteurs is de internationaal zeer hoog gewaardeerde televisieserie The Wire. Met The Wire hebben de makers een zo realistisch mogelijk beeld willen bieden van het leven in een grote stad aan de oostkust van de Verenigde Staten. Baltimore om precies te zijn. Een stad in de Amerikaanse staat Maryland met 622.000 inwoners. Baltimore is daarmee even groot als Rotterdam, dat sinds 1985 partnerstad is van deze stad. In The Wire, paradepaardje van de Amerikaanse zender HBO, krijgt de kijker in vijf seizoenen en 61 afleveringen een zeer sterk beeld over hoe een grote stad als Baltimore functioneert. Zoals op het gebied van onderwijs, armoede, arbeid, werkloosheid, woningbouw, criminaliteit, opsporing, jeugdbeleid, achterstandenbeleid, bestuur en politiek.

Meervoudig kijken

De ervaringen en inzichten die in The Wire naar voren komen, waarbij op een meervoudige manier naar de stad wordt gekeken, worden ook door veel onderzoekers en professionals in andere steden en landen herkend. Ook in Nederland. In De stad als organisatie. Lessen uit The Wire vertellen twintig Nederlandse onderzoekers en specialisten uit de praktijk in welke mate The Wire overeenkomt met de werkelijkheid en over de mate waarin de serie in overeenstemming is en soms in contrast staat met de situatie in Nederland. Dat levert interessante inzichten op. In The Wire wordt soms pijnlijk zichtbaar hoe een stad als Baltimore, de geboorteplaats van onder meer Frank Zappa, Nancy Pelosi, Philip Glass en Tom Clancy, functioneert.

Rauwe werkelijkheid

Het laat ook zien wanneer een stad niet functioneert, zoals tijdens de rassenrellen in 1968 na de moord op Martin Luther King en de rassenrellen in 2015 na het overlijden van de 25-jarige Freddy Gray als ge-

¹ Dave van Ooijen studeerde tussen 1979 en 1985 sociologie en politicologie aan de Universiteit van Amsterdam. Hij studeerde twee keer 'cum laude' af; bij de vakgroep Toegepaste Sociologie en de vakgroep Internationale Betrekkingen. Van 1979 tot 2014 was hij werkzaam bij Vereniging Milieudefensie, de gemeente Amsterdam, Nicis Institute en Platform31. Sinds eind 2014 is hij raadslid/fractievoorzitter voor de PvdA in de gemeente Castricum. Zijn blogs en artikelen verschijnen onder meer op zijn website: www.davevanooijen.nl.

volg van mishandeling door de merendeels blanke politie. De serie *The Wire* geeft een aangrijpend beeld over hoe een eens welvarende industriestad langzaam achteruit is gehold en in de greep is gekomen van misdaad, bendevoering en criminaliteit. Het laat de rauwe werkelijkheid zien op het gebied van arbeid, onderwijs, werkgelegenheid en achterstandswijken. En het gaat indringend in op de manier hoe bewoners en buurten zich staande proberen te houden. Het laat ook zien hoe bestuurders en professionals wanhopige pogingen doen om de stad weer hun greep te krijgen.

Bruno Latour

Het meest aantrekkelijke van dit boek is evenwel dat *The Wire* het startpunt is geweest om vanuit wetenschappelijk oogpunt opnieuw naar de stad te leren kijken. De overkoepelende vraag was welke inzichten uit de organisatie- en veranderekunde een positieve bijdrage zouden kunnen leveren aan de ontwikkeling van de stad. Meer concreet over hoe een aantal specifieke begrippen en benaderingen uit de organisatie- en veranderekunde kunnen helpen om de stad professioneel te analyseren en te organiseren. Daarbij is gebruik gemaakt van twee benaderingen. Ten eerste van de wijze waarop met de Actor-Netwerk Theorie van de Franse socioloog en filosoof Bruno Latour de beweeglijkheid en levendigheid van de stad in beeld kan worden gebracht. Ten tweede hoe op basis van het dialectisch denken van de Duitse filosoof en socioloog Jürgen Habermas een onderhandelingsethiek kan worden ontwikkeld voor de wijze waarop in de stad in de interactie tussen actoren moraliteit tot stand kan worden gebracht.

Meeslepend

Beide invalshoeken leveren een zeer bijzonder boek op. Door de gekozen aanpak en diepgang is *De stad als organisatie* een indrukwekkend en meeslepend boek geworden dat onderzoekers en professionals in de praktijk een nieuw venster heeft geboden om naar de stad te kijken, deze te duiden en met voorstellen te komen hoe de stad als organisatie beter te laten functioneren. Het is een voorbeeld hoe vanuit de organisatie- en veranderekunde op een heel vernieuwende en verrijkende manier een bijdrage kan worden geleverd aan het functioneren van de stad als organisatie. Het boek heeft mij werkelijk verrast. Zowel wat betreft thematiek, diepgang, wetenschappelijke basis als vernieuwende inzichten. Een voorbeeld over hoe wetenschap en praktijk met elkaar in interactie staan en elkaar kunnen verrijken. Het is een boek dat zeker niet mag ontbreken op de shortlist Managementboek van het Jaar 2017. Wat mij betreft is het nu al een grote kanshebber voor deze prijs.

Rob van Es, Juliska van Rossum (redactie), 'De stad als organisatie. Lessen uit The Wire', Vakmedianet, 470 pagina's, 2016, € 42,50